

УДК 378.147:37.091.3.

Додіван У. В., Єфіменко А. О., здобувачки вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет
e-mail: univerms@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕТАП ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Формування професійної компетентності майбутніх педагогів є важливим завданням сучасної вищої освіти. Педагогічна практика відіграє ключову роль у цьому процесі, адже саме вона забезпечує можливість здобувачам застосовувати теоретичні знання на практиці та розвивати професійні навички, необхідні для успішної роботи в закладах освіти.

Педагогічна практика є практичним компонентом професійної підготовки здобувачів педагогічних спеціальностей, що передбачає отримання ними досвіду роботи зі здобувачами під керівництвом досвідчених педагогів. Практика може проводитися у школах, закладах вищої освіти, дошкільних установах та інших освітніх закладах. Її основна мета полягає у підготовці майбутніх педагогів до роботи в освітній сфері, застосуванні теоретичних знань, умінь та навичок методики навчання, а також у набутті професійної компетентності в організації навчального процесу.

Педагогічна практика є невіддільною частиною професійного становлення майбутніх педагогів і допомагає їм сформувати необхідні навички для успішної діяльності в освітній галузі [1,2]. У зв'язку з цим виникає потреба в створенні такої системи професійної підготовки майбутніх педагогів, яка б забезпечувала цілеспрямований процес формування їхньої готовності до безперервного саморозвитку в професійній сфері. Це передбачає здатність постійно вдосконалювати свої особистісні та фахові якості, що проявляється в бажанні та спроможності невпинно підвищувати рівень професійної майстерності.

Сучасні вимоги суспільства диктують необхідність високого рівня професійної компетентності від педагога. Протягом навчання у закладі вищої освіти майбутній фахівець повинен сформувати відповідні професійно-педагогічні характеристики, зокрема високий рівень теоретичної, методичної та практичної підготовки.

Педагогічна практика сприяє освоєнню професійних компетентностей. Здобувачі опановують методики викладання, адаптують навчальний матеріал до потреб учнів, а також застосовують знання з педагогіки та психології у взаємодії з учнями. Майбутні викладачі вчаться аналізувати ситуації, приймати рішення та рефлексувати власний досвід, що є ключовим у формуванні педагогічного мислення. Під час практики розвиваються комунікативні навички, також формується емоційна стійкість, яка допомагає керувати своїми

*Науковий керівник – Пономарьова М. С., канд. екон. наук., доцент

емоціями та реагувати на складні ситуації, і відповідальність та організованість, що включає планування навчальних занять, дотримання графіків та вимог навчального закладу.

Основні цілі педагогічної практики полягають у застосуванні теоретичних знань на практиці та інтеграції теорії з практикою, що дозволяє здобувачам перевіряти та закріплювати знання, отримані під час навчання, використовуючи їх у реальних педагогічних ситуаціях. Це також включає глибше усвідомлення механізмів функціонування освітньої системи та ролі викладача в ній. Важливим аспектом є формування професійних компетентностей, таких як методичні вміння, що включають опанування сучасних методик викладання, планування та проведення уроків, оцінювання навчальних досягнень учнів, і психолого-педагогічні компетенції, що розвивають розуміння психологічних особливостей вихованців різного віку та вміння створювати сприятливий психологічний клімат в освітньому середовищі. Організаційні навички, що включають планування власної діяльності, управління освітнім середовищем та організацію навчального процесу, також є важливими елементами педагогічної практики.

Розвиток комунікативних навичок є ще однією ключовою метою педагогічної практики. Це передбачає ефективну взаємодію зі здобувачами, що дозволяє встановлювати довірливі стосунки, мотивувати та заохочувати учнів до навчання, а також співпрацювати з колегами та батьками. Формування професійної самосвідомості та педагогічного мислення, розвиток особистісних якостей, таких як відповідальність та дисциплінованість, емоційна стійкість, гнучкість та адаптивність, є важливими компонентами, що забезпечують готовність до безперервного професійного саморозвитку.

Виклики сьогодення вимагають від педагогів постійного вдосконалення та адаптації до нових умов. Серед них – технологічний прогрес, що вимагає від педагогів постійного вдосконалення своїх цифрових навичок; інклюзивна освіта, яка потребує знань та вмінь у сфері інклюзії; соціальні зміни, такі як глобалізація та міграційні процеси, що створюють нові виклики для педагогів у роботі з культурно різноманітними учнями; а також вплив пандемії COVID-19, який вимагає від педагогів адаптації до нових форм навчання, таких як дистанційна та змішана освіта. Крім цього, воєнний стан, запроваджений в Україні, суттєво впливає на освітній процес. Педагогам доводиться працювати в умовах підвищеної небезпеки та нестабільності, що вимагає від них не лише професійних знань, але й високого рівня стресостійкості та гнучкості. Ці обставини накладають додаткові виклики на забезпечення якості навчання та підтримку психологічного здоров'я учнів [3,4].

Співпраця з міжнародними освітніми програмами є важливим аспектом розвитку педагогічної практики. Міжнародні програми обміну та стажування дозволяють студентам не лише отримувати нові знання і досвід, але й розширювати свої професійні горизонти, знайомитися з інноваційними методиками навчання, які використовуються в інших країнах. Така співпраця сприяє підвищенню рівня педагогічної підготовки та інтеграції українських освітніх стандартів до міжнародних.

Приклади успішної педагогічної практики ілюструють реальний вплив цього компонента навчання на професійне становлення майбутніх педагогів. Наприклад, у Державному біотехнологічному університеті, здобувачі проходять практику у школах міста, де під керівництвом досвідчених викладачів проводять уроки та виховні заходи.

Педагогічна практика може проводитися в різних освітніх установах, таких як позашкільні установи, дошкільні навчальні заклади, загальноосвітні школи, заклади фахової передвищої освіти та заклади вищої освіти. Це дозволяє студентам отримувати досвід у різних контекстах і середовищах, що сприяє більш комплексному розумінню професійної діяльності та підвищує їхню готовність до роботи в освітній сфері.

Таким чином, педагогічна практика відіграє ключову роль у підготовці висококваліфікованих, адаптивних і готових до безперервного саморозвитку педагогів, здатних відповідати на виклики сучасного світу.

Список літератури:

1. Пономарьова М. Професійна освіта: термінологія, стратегія розвитку освітньої діяльності, проблеми та новації / М. Пономарьова, С. Золотарьова, А. Засядьков // Вісник науки та освіти. - 2024. - № 5 (23). - С. 1312-1330.
2. Yevsiukov A. Formation and Management of the Development of Agricultural Production and Processing of Agricultural Products and the Value of Food Technologies. *Financ. Credit. Act. Probl. Theory Pract.* 2022, 4, 58–67.
3. Шайхлісламов З., Пономарьова М., Фоменко В., Золотарьова С. (2024). Пріоритети та недоліки дистанційної форми навчання і виховання в умовах воєнного стану. *Вісник науки та освіти*, (7 (25)).
4. Шайхлісламов З., Пономарьова М., Фоменко В. (2024). Філософія людського спілкування та науково-психологічні підходи до визначення адаптації. *Наукові інновації та передові технології*, (5 (33)).
5. Вступ до спеціальності: навч.-метод. посібник для самост. (дистанц.) вивч. дисципліни студентам першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти ден. та заоч. форм навчання, спец. 015 Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) / Держ. біотехнол. ун-т ; авт.-уклад.: С. А. Золотарьова, М. С. Пономарьова, В. Є. Новікова. - Харків : [б. в.], 2024. - 83 с.
6. Педагогічна майстерність: навчально-методичний посібник для самостійного (дистанційного) вивчення дисципліни студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, спеціальності 015 Професійна освіта (аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) / уклад. Золотарьова С.А., Новікова В.Є., Пономарьова М.С., Харків. Держ. біотехн. ун-т. 2024, - 82 с